

О.Ю. Шостко, канд. юрид. наук, доцент
Національна юридична академія України
ім. Ярослава Мудрого;

Л.В. Соловйова

Науково-технічний університет
“Харківський політехнічний інститут”,
м. Харків

ВИКОРИСТАННЯ АКТИВНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ ПРИ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ЮРИСТІВ

Процес навчання постійно змінюється і набуває нових форм. Тепер на зміну традиційній “парадигмі викладання” (teaching) приходиться принципово нова “парадигма навчання” (learning). Головне завдання “парадигми викладання” – розробляти і пропонувати учбові курси. У “парадигмі навчання” мета навчального закладу полягає не у трансляції знань, а у створенні середовища і формуванні досвіду, що допоможе студентам відкрити і здобути знання для самих себе, стати членами співтовариства вчених, які роблять відкриття і пропонують рішення проблем.

Ця ідея вперше була висловлена американцем Аланом Гускіном у 1994 р. та ґрунтовно проаналізована Робертом Баром і Джоном Тагом в 1995 р. у журналі “Чендж”. Згідно з “парадигмою викладання” первинне студентське середовище – досить пасивний лекційно-дискусійний формат (викладачі говорять, а більшість студентів – слухає). Це суперечить майже кожному принципу оптимального середовища студентської гри, одне із правил якої полягає у визначенні “ігрового поля” і царини можливостей на цьому полі. У “парадигмі навчання” межі можливого визначають навчання студента і його успіхи. Не всі елементи нової парадигми суперечать відповідним елементам старої; нова парадигма містить багато елементів старої. Наприклад, “парадигма навчання” не виключає лекцію.

Різниця між парадигмами, крім зазначеного, полягає і в такому. Мета “парадигми навчання” не у вдосконаленні якості викладання, хоча і це є важливим, а в постійному підвищенні якості навчання як окремого студента, так і всіх студентів у сукупності.

У старій системі все зводиться до оцінки викладання, але вона не відповідає на запитання, чи ефективно навчаються студенти.

На відміну від “парадигми викладання”, де головним агентом є викладач, у “парадигмі навчання” таким є той, хто навчається.

Для досягнення цілей “парадигми навчання” ефективним є застосування таких активних методів навчання, як кейс-метод (ситуаційні завдання), рольові ігри, лекції з інтерактивними елементами, використання інтернет-ресурсів, кросвордів тощо.

На нашу думку, одним із найбільш доступних і простих методів є застосування кросвордів у навчальному процесі.

Нами було розроблено кілька варіантів спеціальних навчальних кросвордів, призначених для використання на практичних заняттях з метою закріплення вивченого матеріалу, підвищення інтересу студентів до нової теми, стимулювання аудиторії до більш глибокого осмислення розглянутих на лекції проблем.

Підготовлені кросворди:

- мають вигляд стандартного європейського кросворда;
- містять переважно термінологічну лексику теми, що вивчається, та декілька термінів з попередніх тем з метою їх кращого засвоєння;
- включають крім іменників в однині ще й специфічні прикметники, які є необхідною частиною термінології, що вивчається;
- складаються з 10 – 12 слів з таких причин: по-перше, обмеження часу (на вирішення кросвордів дається 10 – 15 хв.); по-друге, можливість зниження інтересу до кросворду.

При складанні кросвордів автори прагнули зробити максимальну кількість перетинань слів, тому що такі “підказки” стимулюють активність студентів при їх обмірковуванні. В одному з варіантів був кросворд із закодованим ключовим словом, яке складається з окремих букв інших слів.

Особливу увагу приділено поясненням, до яких включено основні поняття з лекції чи з обов’язкової літератури, рекомендованої студентам для вивчення. Пояснення сформульовано максимально ясно і чітко, щоб уникнути двозначності сприйняття.

Кросворди були запропоновані студентам 5 курсу на практичних заняттях за темою “Попередження злочинності” з дисципліни “Кримінологія”. Студенти виконували це завдання групами 3 – 5 осіб. За відведений час близько 30 % студентів правильно розгадали кросворд, 60 % – виконали 2/3 завдання, решта студентів не змогли вирішити кросворда.

Після проведення заняття можна зробити висновки, що така форма роботи, по-перше, сприяє кращому засвоєнню вивченого матеріалу та більш глибокому його розумінню; по-друге, значно підвищує інтерес студентів до теми, яка здавалась їм менш цікавою і досить важкою; по-третє, стимулює творчу активність студентів.

Усе це підтверджує ефективність використання кросворда як одного з активних методів навчання для більш глибокого засвоєння нового матеріалу на заняттях з кримінології.